

Переваги та недоліки укладання додаткових угод з Нафтогазом на квітень 2023 року

31.03.2023 на сайті Кабміну було оприлюднено [постанову КМУ від 30.03.2023 № 277](#) «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 липня 2022 р. № 812» (далі — [Постанова № 277](#)).

Того ж дня, 31.03.2023, ТОВ «Газопостачальна компанія “Нафтогаз Трейдинг”» (далі — Нафтогаз) споживачам, що є бюджетними установами відповідно до [Бюджетного кодексу України](#), закладам охорони здоров'я державної власності (казенні підприємства та / або державні установи тощо), закладам охорони здоров'я комунальної власності (комунальні некомерційні підприємства та / або комунальні установи, та / або спільні комунальні підприємства тощо) (далі — бюджетні установи), з якими були укладені договори на постачання природного газу у період з 01.01.2023 по 31.03.2023 (включно), надіслало проекти додаткових угод до укладених договорів про продовження дії договору.

Ми вирішили проаналізувати переваги та недоліки укладання таких додаткових угод.

Нагадаємо, що відповідно до пункту 6 Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам (далі — Положення), затвердженого постановою КМУ від 19.07.2022 [№ 812](#) (далі — [Постанова № 812](#)), Нафтогаз постачав з 01.09.2022 по 31.03.2023 (включно) природний газ бюджетним установам за ціною, що становила 16 390 гривень з урахуванням податку на додану вартість за 1000 куб. метрів газу (без урахування тарифу на послуги з транспортування природного газу для точки виходу та коефіцієнта, який застосовується у разі замовлення потужності на добу наперед).

Для забезпечення газопостачання на період січень — березень 2023 року бюджетні установи проводили закупівлі відповідно до Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабміну [від 12.10.2022 № 1178](#) (далі — Особливості). Про алгоритм таких закупівель ми розповідали у статті [«Основні етапи закупівлі природного газу на січень — березень 2023 року та поради для вдалого завершення закупівлі»](#).

Варіанти розвитку подій та можливі кроки замовника щодо закупівлі газу на період з 01.04.2023 ми описували у статті [«Закупівля природного газу на квітень — грудень 2023 року: сім порад для вдалого проведення закупівлі та зразки документів»](#).

Зауважимо, що на момент написання статті щодо закупівлі газу на квітень — грудень 2023 року ціна Нафтогазу була найбільш оптимальна, якщо порівняти з ринковою ціною. Про ціни станом на середину березня 2023 року та поради щодо визначення очікуваної вартості закупівлі газу ми писали у статті [«Як на конкурентному ринку природного газу визначити очікувану вартість, спосіб та вид закупівлі, закуповуючи з 01.04.2023?»](#).

В останній декаді березня 2023 року відбулося значне зниження ринкової ціни на газ. Динаміку цін на ринку газу можна переглянути на сайті <https://www.ueex.com.ua/exchange-quotations/>. Як наслідок, ринкові ціни на газ у кінці березня 2023 року стали подекуди нижчими за ціну Нафтогазу.

Апогеєм для багатьох бюджетних установ стало те, що **зміни до Постанови № 812 були прийняті невчасно** і лише 30.03.2023 та, крім того, незважаючи на очікування багатьох замовників, можливість продовження постачання газу Нафтогазом передбачена лише до 30.04.2023, а не до 31.12.2023.

Тож, давайте для початку розглянемо ретельніше внесені зміни до Постанови № 812.

Зміни до Постанови № 812

Станом на 01.01.2023 у першому абзаці пункту 6 Положення, затвердженого Постановою № 812, та в першому абзаці пункту 6¹ зазначається:

Постанова № 812 в редакції від 23.12.2022

Зміни до Постанови № 812, що передбачені Постановою № 277

«б. ТОВ “Газопостачальна компанія “Нафтогаз Трейдинг” постачає з 1 вересня 2022 р. по 31 березня 2023 р. (включно) природний газ бюджетним установам на умовах договору постачання, укладеного з цим товариством на період до 31 грудня 2022 р., за ціною, що становить 16390 гривень з урахуванням податку на додану вартість за 1000 куб. метрів газу (без урахування тарифу на послуги з транспортування природного газу для точки виходу та коефіцієнта, який застосовується у разі замовлення потужності на добу наперед).»

«б¹. ТОВ “Газопостачальна компанія “Нафтогаз України” постачає з 1 листопада 2022 р. по 31 березня 2023 р. (включно) природний газ підприємствам, установам, організаціям, на балансі яких перебувають гуртожитки (та/або інші житлові будівлі, у яких постійно або тимчасово проживають побутові споживачі), в обсягах та для цілей забезпечення природним газом побутових споживачів таких гуртожитків (та/або житлових будівель) за ціною 7420 гривень з урахуванням податку на додану вартість за 1000 куб. метрів газу (без урахування тарифу на послуги з транспортування природного газу для точки виходу та коефіцієнта, який застосовується у разі замовлення потужності на добу наперед).»

«б. ТОВ “Газопостачальна компанія “Нафтогаз Трейдинг” постачає з 1 вересня 2022 р. до **30 квітня 2023 р. (включно)** природний газ бюджетним установам **на умовах договору постачання, укладеного з цим товариством на період до 31 грудня 2022 р.**, за ціною, що становить 16390 гривень з урахуванням податку на додану вартість за 1000 куб. метрів газу (без урахування тарифу на послуги з транспортування природного газу для точки виходу та коефіцієнта, який застосовується у разі замовлення потужності на добу наперед).»

«б¹. ТОВ “Газопостачальна компанія “Нафтогаз України” постачає з 1 листопада 2022 р. до **30 квітня 2023 р. (включно)** природний газ підприємствам, установам, організаціям, на балансі яких перебувають гуртожитки (та/або інші житлові будівлі, у яких постійно або тимчасово проживають побутові споживачі), в обсягах та для цілей забезпечення природним газом побутових споживачів таких гуртожитків (та/або житлових будівель) за ціною 7420 гривень з урахуванням податку на додану вартість за 1000 куб. метрів газу (без урахування тарифу на послуги з транспортування природного газу для точки виходу та коефіцієнта, який застосовується у разі замовлення потужності на добу наперед).»

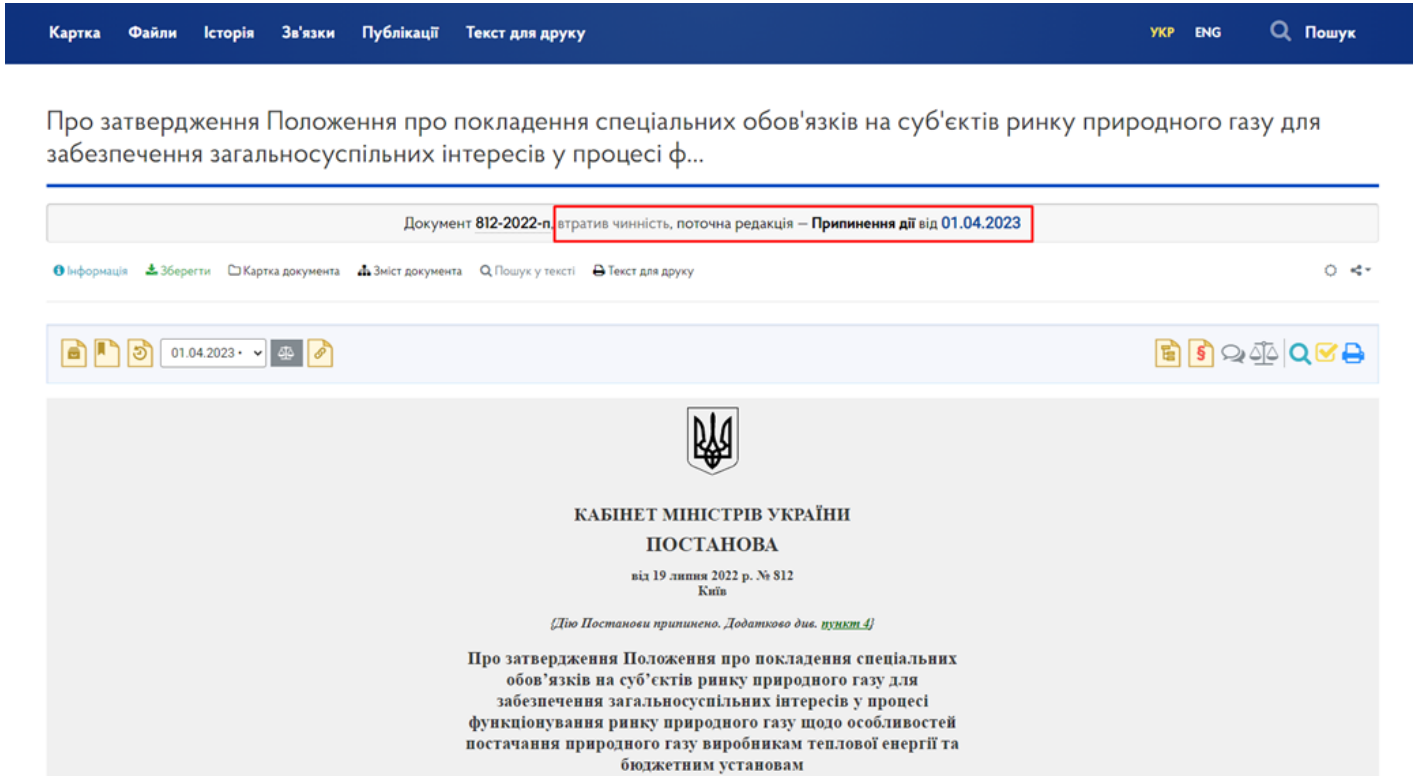
Із внесених змін вбачається, що постачання газу Нафтогазом бюджетним установам до 30.04.2023 можливе **на умовах договору, укладеного з цим товариством до 31.12.2022**. Тобто про укладення будь-яких нових договорів на період з 01.04.2023 не йдеться. При цьому в листі [від 28.03.2023 № 125/2/3-3147](#) ТОВ «Газопостачальна компанія “Нафтогаз Трейдинг”» інформувало споживачів про недоцільність продовження строку дії укладеного договору постачання природного газу.

Варто нагадати, що статтею 52 [Закону України «Про Кабінет Міністрів України»](#) від 27.02.2014 визначено, що постанови Кабінету Міністрів України, крім постанов, що містять інформацію з обмеженим доступом, набирають чинності з дня їх офіційного опублікування, якщо інше не передбачено самими постановами, але не раніше дня їх опублікування.

Постанова № 277 не містить норм щодо порядку набрання нею чинності, тож вбачається, що чинність вона набирає з моменту її офіційного опублікування, **а саме 01.04.2023**,

оскільки вона була оприлюднена в Урядовому Кур'єрі № 65 (7463) від 01.04.2023.

При цьому на офіційному сайті ВРУ Постанова № 812 відображається як така, що втратила чинність:

The screenshot shows the official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine. At the top, there is a navigation bar with options like 'Картка', 'Файли', 'Історія', 'Зв'язки', 'Публікації', and 'Текст для друку'. Below this, a search bar contains the text 'Документ 812-2022-п втратив чинність, поточна редакція – Припинення дії від 01.04.2023'. The main content area displays the title 'КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА' and the date 'від 19 липня 2022 р. № 812 Київ'. Below the title, there is a note: '(Дію Постанови припинено. Додатково див. пункт 4)'. The main text of the decree is visible, starting with 'Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу щодо особливостей постачання природного газу виробникам теплової енергії та бюджетним установам'.

Далі розглянемо переваги та недоліки укладення додаткової угоди на продовження відносин з Нафтогазом на квітень 2023 року.

Щодо укладення додаткової угоди від Нафтогазу: переваги та недоліки

Проект додаткової угоди щодо продовження постачання газу до 30.04.2023, підготовлений та розісланий бюджетним установам Нафтогазом (далі – додаткова угода), за інформацією в електронному листі від Нафтогазу, не підлягає редагуванню, відповідно, додаткова угода буде підписана їхньою стороною виключно в такій редакції.

Важливо наголосити, що в електронних листах, надісланих Нафтогазом споживачам — бюджетним установам, зазначалося, що запит на інформаційну платформу стосовно включення споживача до Реєстру споживачів ТОВ «ГК „Нафтогаз Трейдинг“» можливий виключно після підписання оригіналу додаткової угоди. Тож оперативність зміни інформації щодо постачальника газу в замовника прямо залежить від підписання цієї додаткової угоди сторонами.

І, відповідно, у замовників немає гарантії, що в період підписання такої додаткової угоди споживач не потрапить до постачальника «останньої надії» (далі — ПОН) і не отримає

пізніше від нього рахунка на оплату спожитого газу в період дії договору з іншим постачальником. Крім того, маємо сумніви щодо можливості проведення закупівлі газу, поставленого ПОНОм у цей період, із дотриманням норм Особливостей та оплати такого рахунка з дотриманням норм Бюджетного кодексу та вимог Казначейства. Нагадаємо: яким чином потрапляють до реєстру споживачів ПОНа захищені споживачі, ми розповідали у статті [«Постачання газу постачальником „останньої надії“ в період після 31.03.2023: захищені споживачі не залишаться без постачання»](#).

Крім того, у додатковій угоді, підготовленій Нафтогазом, передбачено перегляд строків постачання газу.

Нагадаємо, що в договорі, укладеному з Нафтогазом на постачання газу з 01.01.2023 до 31.03.2023 (включно), пунктом 13.1 Договору встановлено, що даний Договір набирає чинності з дати підписання і діє в частині постачання газу до «31» березня 2023 р. (включно), а в частині розрахунків — до повного їх виконання. Про це йшлося й у відповідному листі від Нафтогазу [від 28.03.2023 № 125/2/3-3147](#) «Щодо подовження дії договору», який був розісланий замовникам електронною поштою 28.03.2023. Тож, враховуючи вищевикладене, **додаткова угода про продовження строків поставки газу може бути укладена лише в період дії договору, тобто до 31.03.2023 включно.**

Ще одним важливим нюансом щодо укладання додаткової угоди є тип договору, а саме відповідно до якого пункту Особливостей він був укладений:

1. Якщо договір був укладений із Нафтогазом відповідно до пункту 11 Особливостей, то жодних перепон для продовження за згодою сторін термінів поставки газу немає. Навіть збільшення обсягів закупівлі та суми такого договору можливе за умови, що придбання за такою угодою додаткового обсягу газу обов'язково буде включено до річного плану закупівель замовника. Зауважимо, що оприлюднення додаткових угод до договорів, укладених відповідно до пункту 11 Особливостей, законодавчо не обов'язкове.
2. Якщо ж договір був укладений відповідно до пункту 13 Особливостей, то замовник повинен керуватися пунктом 19 Особливостей, яким визначено, що істотні умови договору про закупівлю, укладеного відповідно до [пунктів 10 і 13](#) (крім [підпункту 13](#) пункту 13) цих особливостей, не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадків, визначених у пункті 19 Особливостей.

Зауважимо, що жодним підпунктом пункту 19 не передбачено можливості збільшити обсяги закупівлі. Тож не вбачаємо за можливе збільшити обсяги та відповідно суму договору за договором, укладеним відповідно до пункту 13 Особливостей.

Відповідно до підпункту 4 пункту 19 Особливостей допускається «продовження строку дії договору про закупівлю та/або строку виконання зобов'язань щодо передачі товару, виконання робіт, надання послуг у разі виникнення документально підтверджених об'єктивних обставин, що спричинили таке продовження, у тому числі обставин

непереборної сили, затримки фінансування витрат замовника, за умови, що такі зміни не призведуть до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю».

Чи є прийняття Постанови № 277 документальним підтвердженням підстави укласти таку додаткову угоду, на нашу думку, наразі сказати однозначно не можна (хоча є така позиція серед замовників), оскільки ринок газу конкурентний. Тобто лише пізніше за висновками контролюючих органів зможемо зробити висновки щодо правомірності таких угод.

Наголошуємо, що навіть у разі підписання додаткової угоди відповідно до підпункту 4 пункту 19 Особливостей збільшувати суму, визначену в договорі, вважаємо неправомірно.

Наостанок хочемо нагадати, що відповідно до останнього абзацу пункту 19 Особливостей у разі внесення змін до істотних умов договору про закупівлю у випадках, передбачених цим пунктом, замовник обов'язково оприлюднює повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі» з урахуванням цих особливостей.

Тобто у разі підписання додаткової угоди відповідно до пункту 19 Особливостей замовник протягом 3 робочих днів має оприлюднити в ЕСЗ повідомлення про внесення змін до договору та зміни до договору про закупівлю (додаткову угоду) у форматі PDF.

Єдиною беззаперечною перевагою укладання додаткової угоди бюджетною установою з Нафтогазом на квітень 2023 року є нижча ціна, ніж у постачальника «останньої надії». Але ця перевага є лише в тому випадку, якщо додаткова угода укладена з Нафтогазом дуже оперативно і в замовника є впевненість, що рахунків за перші дні квітня від ПОНа він не отримає, та встигне вчасно прозвітувати про такі дії в електронній системі закупівель.

Якщо замовник прийняв рішення про завершення опалювального сезону та обмеження споживання газу з 01.04.2023, то найвірнішим рішенням є перекриті вентилі на трубах газопостачання без підписання додаткової угоди з Нафтогазом.

Навіть, якщо бюджетна установа потрапила до реєстру споживачів ПОНа, за умови нульових показників витрат бюджетних коштів не буде. У такому разі замовнику, приблизно на початку осені, важливо потурбуватися про укладення нового договору для задоволення потреби в природному газі.

Загальні висновки та рекомендації

Додаткова угода з Нафтогазом може бути укладена лише до закінчення строку дії договору, тобто до 31.03.2023.

При укладанні додаткових угод має значення тип договору: для договору, укладеного відповідно до пункту 11 Особливостей, перепон змінювати його істотні умови немає, оскільки сторони вносять зміни до нього в порядку та на умовах, що

ним передбачені. По договору, укладеному відповідно до пункту 13 Особливостей, пунктом 19 Особливостей визначено вичерпний перелік випадків зміни істотних умов договору, якими слід керуватись під час внесення змін. У договорах, укладених відповідно до пункту 19 Особливостей, не можна збільшувати обсяги закупівлі та відповідно суму договору. Сума договору може лише зменшитися, якщо замовник вирішить обсяги скоротити.

Замовник має пам'ятати, що в разі укладення з Нафтогазом додаткової угоди до договору, укладеного відповідно до пункту 13 Особливостей, строки оприлюднення повідомлення про внесення змін до договору та додаткової угоди у форматі PDF в ЕСЗ становлять три **робочі** дні з дати укладення додаткової угоди.

У разі потрапляння до реєстру споживачів постачальника «останньої надії» у перші дні квітня виникає питання щодо розрахунків з цим постачальником у подальшому при наявності в цей період чинного договору з іншим постачальником — Нафтогазом.

Перевага укладання додаткової угоди з Нафтогазом — вигідніша ціна, ніж у ПОНа, і, відповідно, економія бюджетних коштів, але у випадку дуже оперативного укладання додаткової угоди і впевненості замовника, що рахунків за перші дні квітня від ПОНа він не отримає та встигне вчасно прозвітувати про такі дії в електронній системі закупівель. Підстави для такої впевненості замовники шукають і аналізують самостійно. [Перевірити наявність у споживача підключення до ПОН можна на порталі RADNUK.COM.UA.](https://radnuk.com.ua/praktyka_zakupivel/pryrodnyj-haz/perevahy-ta-nedoliky-ukladannia-dodatkovykh-uhod-z-naftohazom-na-kviten-2023-roku/)

Якщо станом на 01.04.2023 замовник не має нового постачальника і не буде підписувати додаткову угоду з Нафтогазом, але має наразі потребу в закупівлі газу, то, вважаємо, найшвидший спосіб знайти нового постачальника газу — здійснити закупівлю через Прозорро Маркет шляхом проведення запиту ціни пропозицій. Як проводити такі закупівлі, можна ознайомитися у статті [«Алгоритм здійснення закупівель із використанням електронного каталогу за Особливостями»](#).

Враховуючи мінливість ринку газу й щорічну тенденцію до зростання цін на газ у кінці літа — на початку осені, замовник може прийняти рішення провести окремі закупівлі газу, наприклад на квітень — вересень і жовтень — грудень, у різні періоди з дотриманням вимог чинного законодавства і без уникнення процедури закупівлі, визначеної в пункті 10 Особливостей. Радимо переглянути [«Вебінар: практичні поради щодо планування закупівель»](#).